

אֶפְלוּ בְּרִכְתָּא דְכָל אָדָם, מִתְקַיְמָא בְּהַאי שַׁעְתָּא,
דְּשָׂמִיא וְכוּכְבִּיא וּמְלֻאכְבִּיא אֲמַרֵי שִׁירְתָּא.

וְעוֹד שְׁמַעְתִּי מֵאַבְא, דְּבִרְכְתָּא יִתִּירָא הוֹסְפֵת
לִיה, וְדָא הִיא חֲדוּתָא. מְשוּם דְּהַאי שַׁעְתָּא
אֲמַרֵי שְׂמִיא, (תהלים יט ו) וְהוּא בְּחֻתָן יוֹצֵא מִחֻפְתּוֹ.
מַה חֻחְתָן בְּשִׁיזְעָא יְשִׁישׁ, כִּדְ הִיוֹצֵא לְדַרְךָ יְשִׁישׁ
בְּהַאי שַׁעְתָּא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר. תַּמָּן תַּנִּינָן, אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מַהוּ דְכְתִיב (ישעיה כא יא) מִשָּׂא דוּמָה
אֵלֵי קְרָא מְשַׁעִיר שְׁמַר מַה מְלִילָה שְׁמַר מַה מְלִיל
וְגו'. אֲזֵלָא הָא מְלִתָּא, כִּי הָא דְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן,
כָּל הַגְּלִיּוֹת שְׁגָלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם, כְּלָם הָיָה גְלוּי
לְכָל, וְגָלוּתָא רְבִיעָא, לֹא נִגְלָה לְעוֹלָם, וְאִיזְהוּ
גְלוּת הַרְבִּיעִי. זְהוּ שְׁהוּא מְשַׁעִיר, שְׁהוּא עֲשׂוּ,
דְכְתִיב (בראשית לו ה) וַיֵּשֶׁב עֲשׂוּ בְּהַר שַׁעִיר.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

כִּדְ הִיוֹצֵא לְדַרְךָ יְשִׁישׁ בְּשַׁעֲרֵי הַיַּיִן.
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר (בראשית א). שָׁם
שְׁנִינּוּ אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה
כא) מִשָּׂא דוּמָה אֵלֵי קְרָא מְשַׁעִיר שְׁמַר
מַה מְלִילָה שְׁמַר מַה מְלִיל וְגו', דְּבַר זֶה
הוֹלֵךְ, כְּמוֹ זֶה שְׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל
הַגְּלִיּוֹת שְׁגָלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם, כְּלָם הָיָה
גְלוּי לְכָל, וְהַגְּלוּת הַרְבִּיעִית לֹא נִגְלָה

בְּעֵינֵי ה' לְבַרְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ:
אֶפְלוּ בְּרִכְתּוֹ שֶׁל כָּל אָדָם מִתְקַיְמָת
בְּשַׁעֲרֵי הַיַּיִן, שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהַכּוֹכָבִים
וְהַמְּלָאכִים אוֹמְרִים שִׁירָה.

וְעוֹד שְׁמַעְתִּי מֵאַבְא, שֶׁבְּרִכְהָ יִתְרָה
הוֹסְפֵת לוֹ, וְזוֹהִי שְׁמַחָה, מְשוּם שֶׁהַשַּׁעֲרָה
הַזֹּאת אוֹמְרִים הַשָּׁמַיִם, (תהלים יט) וְהוּא כְּחֻתָן
יוֹצֵא מִחֻפְתּוֹ. מַה חֻחְתָן בְּשִׁיזְעָא יְשִׁישׁ,

אמר רבי למה נקרא שמו שעיר. על שם תוקף
 וחזק, העול הכבד, שמונעין מהם התורה
 והעבודה, וזהו עול על נשמתם שנותנין על
 ישראל. שעי"ר הוא תק"ף בגימטריא. וזהו הגלות
 שישראל יושבים בה, היא משא דומה. כלומר,
 בחשאי. דבר שלא נגלה מהלב לפה.
 שנאמר, (ישעיה סג ד) כי יום נקם בלבי וגו'.

רבי יצחק פתח, (דברים לד ו) ויקבר אתו בני בארץ
 מואב מול בית פעור. וכתוב ולא ידע איש
 את קברתו עד היום הזה. אמר הקדוש ברוך
 הוא, שומים הם המחשבים קצי משיחא, דבר
 שלא גליתי לעולם, שנאמר (ישעיה סג ד) כי יום נקם
 בלבי, לבא לפומא לא גליא, ואינון משתדלי
 למהשב קצי.

לשון הקודש

שנאמר (ישעיה סג) כי יום נקם בלבי וגו'.
 רבי יצחק פתח, (דברים לד, ו) ויקבר אתו
 בני בארץ מואב מול בית פעור, וכתוב
 (שם) ולא ידע איש את קברתו עד היום
 הזה. אמר הקדוש ברוך הוא, שומים הם
 המחשבים את קץ המשיח, דבר שלא
 גליתי לעולם, שנאמר (ישעיה סג) כי יום נקם
 בלבי. הלב לפה לא גלה, ואתם
 משתדלים לחשב את הקץ שלי?!

לעולם. ואיזהו גלות הרביעית? זה שהוא
 משעיר, שהוא עשו, וכתוב (בראשית לו)
 וישב עשו בהר שעיר.

אמר רבי, למה נקרא שמו שעיר? על
 שם תוקף וחזק, העל הכבד, שמונעים
 מהם התורה והעבודה. וזהו על על
 נשמתם שנותנים על ישראל. שעי"ר הוא
 תק"ף בגימטריא, וזהו הגלות שישראל
 יושבים בה, הוא משא דומה, כלומר
 בחשאי, דבר שלא נגלה מהלב לפה,

בְּהָאֵי, נִחְזִי תִלְתָּא סִימְנִי, כְּתָבִית וְאַחֲזִית לְדָרִי
 עֲלֵמָא, בְּקִבּוּרְתִּיהָ דְּמֹשֶׁה עֶבְדִּי. וְאַלְיִן
 אִינּוּן בְּנִיא, בְּאַרְצֵן מוֹאָב, מוּל בֵּית פְּעוּר. אַחֲזִית,
 וַיְהִיבִית סִימְנִים לְכִלְהוֹן דְּעֲלֵמָא, וְלֹא יָדְעִי
 קִבּוּרְתִּיהָ, דְּכִתִּיב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קִבּוּרְתּוֹ. דְּבַר
 שְׁלֹא גִלִּיתִי וְלֹא הִרְאִיתִי, הֵיאֵךְ אָמְרִי שְׁמוּתָא
 וְשִׁקְרוּתָא קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַךְ.

הֲדָא הוּא דְכִתִּיב, (ישעיה כ"א י"א) מִשָּׂא דוּמָה אֵלִי
 קוּרָא מִשְׁעִיר, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁקוּרָאִין
 לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִעוּל כְּבִד שֶׁל בְּנֵי שְׁעִיר.
 וּמַאי אָמְרִי, שְׁמַר מַה מְלִילָה וְגו'. רְצוּנוֹ לֹאמַר,
 רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֶתָּה הוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל ה'.
 עַד מָתִי אָנוּ בְּזָה הַגְּלוּת שְׁדוּמָה לְלִילָה, אָמַר
 לָנוּ, מַה מְלִילָה, מַה תִּהְיֶה מוּזוֹ הַלִּילָה, אֵימַתִּי
 תּוֹצִיאֵנוּ מִמְּנָה.

לשון הקודש

בְּרוּךְ הוּא בְּזָה!

זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שם כ"א) מִשָּׂא דוּמָה אֵלִי קְרָא
 מִשְׁעִיר. אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שְׁקוּרָאִים לְקִדּוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְהַעֵל הַכְּבִד שֶׁל בְּנֵי שְׁעִיר.
 וּמָה אָמְרִים? (שם) שְׁמַר מַה מְלִילָה וְגו'.
 רְצוּנוֹ לֹאמַר, רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֶתָּה הוּא
 שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל ה', עַד מָתִי אָנוּ בְּזָה
 הַגְּלוּת שְׁדוּמָה לְלִילָה? אָמַר לָנוּ מַה

בְּזָה נִרְאָה שְׁלִשָּׁה סִימְנִים כְּתָבִיתִי
 וְהִרְאִיתִי לְדוּרוֹת הָעוֹלָם בְּקִבּוּרְתּוֹ שֶׁל
 מֹשֶׁה עֶבְדִּי, וְאַלּוֹ הֵם: בְּנִיא, בְּאַרְצֵן
 מוֹאָב, מוּל בֵּית פְּעוּר. הִרְאִיתִי וְנִתְּתִי
 סִימְנִים לְכֹל הָעוֹלָם, וְלֹא יוֹדְעִים אֵיפֹה
 קִבּוּרְתּוֹ, שְׁכַתּוּב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת
 קִבּוּרְתּוֹ. דְּבַר שְׁלֹא גִלִּיתִי וְלֹא הִרְאִיתִי,
 אֵיךְ אָמְרִים שְׁמוּת וְשִׁקְר לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ

בֹּא וּרְאֵה מֵאֵי דִבְתִיב בְּתִרְיָה, אָמַר שְׁמַר אֶתָּא
 בְּקָר וְגַם לִילָה, אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שֶׁהוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, אֶתָּא בְּקָר, הִבְאֵתִי וְהוֹצֵאתִי
 אֶתְכֶם מִן הַגְּלוּת, וְלֹא זְכִיתֶם לְהִיּוֹת בְּפִקְר, וְגַם
 לִילָה, הִבְאֵתִי לָכֶם הַלִּילָה וְהֶאֱפֵלְתִי אֶתְכֶם בְּבוֹר
 הַגְּלוּת הַזֶּה שֶׁהוּא פְּלִילָה. אִם תִּבְעֵיוֹן בְּעֵינֵי, אִם
 אַתֶּם מִבְּקָשִׁים לָדַעַת קֵץ גְּאוּלְתְּכֶם אִימְתִי תִהְיֶה,
 וְאִימְתִי תִבֹּאוּ לְאַרְצְכֶם. שׁוּבוּ אִתּוֹ. שׁוּבוּ
 בְּתִשׁוּבָה וּמִיָּד אִתּוֹ. כִּי הָא דְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין
 קֵץ הַגְּלוּת נִתְּלָה אֶלָּא בְּתִשׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צה)

(יז) הַיּוֹם אִם (דף יב ע"ב) בְּקוּלוֹ תִשְׁמְעוּ.

וְכִיּוֹן שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, נִרְמַז הָרְמֵז הַגָּדוֹל הַזֶּה,
 בְּרֵזִי הַסְּתָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי
 אוֹר וַיְהִי אוֹר. כְּלוּמַר, יְהִי רוֹ. וְרוֹ וְאוֹר, דְּבַר אֶחָד

לשון הקודש

תִּבְעֵיוֹן בְּעֵינֵי, אִם אַתֶּם מִבְּקָשִׁים לָדַעַת
 קֵץ גְּאוּלְתְּכֶם מִתִּי תִהְיֶה וְאִימְתִי תִבֹּאוּ
 לְאַרְצְכֶם - (שם) שׁוּבוּ אִתּוֹ. שׁוּבוּ
 בְּתִשׁוּבָה וּמִיָּד אִתּוֹ. כִּי זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, אֵין קֵץ הַגְּלוּת נִתְּלָה אֶלָּא
 בְּתִשׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צה, ז) הַיּוֹם אִם
 בְּקוּלוֹ תִשְׁמְעוּ.

וְכִיּוֹן שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, נִרְמַז הָרְמֵז הַגָּדוֹל
 הַזֶּה בְּרֵזִי הַסְּתָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א)

מִלִּילָה, מַה תִּהְיֶה מוֹז הַלִּילָה, מִתִּי
 תוֹצִיאֲנֵנוּ מִמְּנַחָה?

בֹּא וּרְאֵה מַה שֶׁכָּתוּב אַחֲרָיו, (שם) אָמַר
 שְׁמַר אֶתָּא בְּקָר וְגַם לִילָה. אָמַר הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: כֹּא
 בְּקָר, הִבְאֵתִי וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִן הַגְּלוּת,
 וְלֹא זְכִיתֶם לְהִיּוֹת בְּפִקְר. וְגַם לִילָה,
 הִבְאֵתִי לָכֶם הַלִּילָה, וְהֶאֱפֵלְתִי אֶתְכֶם
 בְּבוֹר הַגְּלוּת הַזֶּה שֶׁהוּא פְּלִילָה. (שם) אִם

הוא. וַיֵּרָא אֱלֹהִים לְזֶה הָרֹז, כִּי טוֹב לְהִיּוֹת בְּרוֹז
 וְסוֹד, כִּדְבַר שְׂלֵמָה יִתְגַּלֶּה לְשׁוֹם אָדָם, שְׂאֵלְמִלִּי
 יִתְגַּלֶּה, כַּמָּה פְּרִיָצִים מִבְּנֵי עַמְּנוּ יִלְכוּ לְאַבְדוֹן.

וְעַל שְׂנֵהֲיָה בְּרוֹז וְסוֹד, הַבְּדִיל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר
 וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, בֵּין אוֹמְתוֹ שֶׁהוּא הָאוֹר. וּבֵין
 הָאוֹמְוֹת שֶׁהֵם הַחֹשֶׁךְ. שְׂנֵאָמַר (שְׂמוּאֵל א ב ט) וְרִשְׁעִים
 בַּחֹשֶׁךְ יִדְמוּ. וְעוֹד כְּתִיב, (תְּהִלִּים פב ה) בַּחֹשֶׁכָה
 יִתְהַלְכוּ. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם. אָמַר רַבִּי, זֶה
 יוֹם קֶץ הַגְּאוּלָּה. שְׂנֵאָמַר (זְכוּרִיָּה יד א) הִנֵּה יוֹם בָּא
 לָהּ, זֶה יוֹם הַקֶּץ.

ר' יוֹסִי בֶן חֲלִפְתָּא, הָוָה יְתִיב כַּמִּיָּה דְר' יִצְחָק,
 אָמַר לִיָּה מִיָּדִי שְׂמִיעַ לִיָּה לְמַר, עַל מָה
 אֶתְאַרִיךְ יוֹמָא דְמַשִּׁיחָא מִן גְּלוּתָא דָּא. אָמַר לִיָּה,
 לָא אֶתְאַרִיךְ אֶלָּא עַל בִּיטוּל אוֹרִיָּתָא. דְּהָכִי

לשון הקודש

וְרִשְׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדְמוּ. וְעוֹד כְּתִיב (תְּהִלִּים פב)
 בַּחֹשֶׁכָה יִתְהַלְכוּ. (בְּרַאשִׁית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים
 לְאוֹר יוֹם, אָמַר רַבִּי, זֶה יוֹם קֶץ הַגְּאוּלָּה,
 שְׂנֵאָמַר (זְכוּרִיָּה יד) הִנֵּה יוֹם בָּא לָהּ, זֶה יוֹם
 הַקֶּץ.

רַבִּי יוֹסִי בֶן חֲלִפְתָּא הִיָּה יוֹשֵׁב לְפָנֵי רַבִּי
 יִצְחָק. אָמַר לוֹ: דְּבַר שְׂמוּעַ לוֹ לְמַר, עַל
 מָה הִתְאַרְךָ יוֹם הַמַּשִּׁיחַ מִהַגְּלוּת הַזֹּאת?
 אָמַר לוֹ: לָא הִתְאַרְךָ אֶלָּא עַל בִּטוּל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כְּלוֹמַר,
 יְהִי רוֹז. וְרוֹז וְאוֹר דְּבַר אַחֵר הוּא. וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים לְזֶה הָרֹז כִּי טוֹב לְהִיּוֹת בְּרוֹז וְסוֹד
 כִּדְבַר שְׂלֵמָה לְשׁוֹם אָדָם, שְׂאֵלְמִלִּי
 יִתְגַּלֶּה, כַּמָּה פְּרִיָצִים מִבְּנֵי עַמְּנוּ יִלְכוּ
 לְאַבְדוֹן.

וְעַל שְׂנֵהֲיָה בְּרוֹז וְסוֹד, הַבְּדִיל אֱלֹהִים בֵּין
 הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, בֵּין אוֹמְתוֹ שֶׁהוּא
 הָאוֹר, וּבֵין הָאוֹמְוֹת שֶׁהֵם הַחֹשֶׁךְ, שְׂנֵאָמַר

שְׁמַעְנָא מִרְבַּּ הַמְּנוּנָא סְבָא, תִּלְתָּא גְּלִיּוֹת גְּלוּ
 יִשְׂרָאֵל, וְחִזְרוּ בְּזִכּוֹתֵיהוֹן דִּתְלַתָּא אָבוֹת. וְגְלוּתָא
 רְבִיעָא בְּזִכּוֹתָא דְּמֹשֶׁה יִתְחִזְרוּן.

תָּא וְאַחֲזִי לָךְ, דְּלֹא אִיתְגְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֱלָא עַל
 בִּישׁוּל תּוֹרָה. שְׁנַאֲמַר (ירמיה ט יב) וַיֹּאמֶר ה' עַל
 עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרָתִי. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 בְּגְלִיּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת, חִזְרוּ בְּזִכּוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק
 וַיַּעֲקֹב, עֲבָשׂוּן, הֵם חָטְאוּ בַּתּוֹרָה שְׁנַתְתִּי לְמֹשֶׁה,
 וְנִקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ, שְׁנַאֲמַר (מלאכי ג כב) זָכְרוּ תּוֹרַת
 מֹשֶׁה עַבְדִּי. כִּד יִתּוּבִין וַיִּתְעַסְקוּן בַּתּוֹרָתוֹ, בְּזִכּוֹת
 מֹשֶׁה אֲנִי גּוֹאֲלָם.

עַל כֵּן נֹאמַר בַּתּוֹרָה, (דברים לג ד) תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ
 מֹשֶׁה, כִּדִּי לְשִׁמְרָה וְלַעֲסוֹק בָּהּ. וְאִם לָאוּ,
 מוֹרְשָׁה קַהֲלַת יַעֲקֹב, מוֹרְשָׁה: דָּא מִסְּפִנוּתָא הוּא.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, עֲבָשׂוּן הֵם חָטְאוּ
 בַּתּוֹרָה שְׁנַתְתִּי לְמֹשֶׁה, וְנִקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ,
 שְׁנַאֲמַר (מלאכי ג) זָכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי.
 כִּשְׁיָשׁוּבוּ וַיִּתְעַסְקוּ בַּתּוֹרָתוֹ, בְּזִכּוֹת מֹשֶׁה
 אֲנִי גּוֹאֲלָם.

עַל כֵּן נֹאמַר בַּתּוֹרָה (דברים לג) תּוֹרָה צִוָּה
 לָנוּ מֹשֶׁה, כִּדִּי לְשִׁמְרָה וְלַעֲסוֹק בָּהּ, וְאִם
 לָאוּ, מוֹרְשָׁה קַהֲלַת יַעֲקֹב. מוֹרְשָׁה – זוּהִי

תּוֹרָה, שְׁכִיף שְׁמַעְתִּי מִרְבַּּ הַמְּנוּנָא סְבָא,
 שְׁלֹשׁ גְּלִיּוֹת גְּלוּ יִשְׂרָאֵל, וְחִזְרוּ בְּזִכּוֹתֵם
 שֶׁל שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, וּבְגְלוֹת הָרְבִיעִית
 יִחִזְרוּ בְּזִכּוֹת מֹשֶׁה.

כֹּא וְאַרְאֶה לָךְ, לֹא גְלוּ יִשְׂרָאֵל אֱלָא עַל
 בִּישׁוּל תּוֹרָה, שְׁנַאֲמַר (ירמיה ט) וַיֹּאמֶר ה' עַל
 עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרָתִי. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, בְּגְלִיּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת חִזְרוּ בְּזִכּוֹת

בְּמָה דְאֵתְּ אָמַר (שְׁמוּאֵל א ב ז) ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר,
מִלְּמַד דְּלֹא אֵתְּיָא מִסְכְּנוֹתָא לְבְרִיתִיה דְיַעֲקֹב, אֶלְא
עַל דְּלֹא אֵתְּעַסְקוּ בְּפִיקוּדֵין דְּאוּרֵייתָא.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, אֲנָא הוּיִת בְּאַתְרֵיהוֹן דְּעַרְבֵיָא,
וְחַמִּית גּוֹבְרִין דְּהוּוּ מִתְּטַמְרִין בְּיַי טוּרֵיָא,
בְּמַעְרְתָא, וְאַתּוּ מַעְרַב שַׁבַּת לְעַרְב שַׁבַּת לְבְרִיתֵיהוֹן.
אָמְרִית לְהוֹן, מָה דִּין דְּאַתּוֹן עֲבָדִין. אָמְרוּ לִי,
פְּרִישִׁי עָלְמָא אֲנִי, וּמִתְּעַסְקוּ בְּאוּרֵייתָא כָּל יוֹמָא
וְיוֹמָא, וְזַמְנִין לִית אֲנִי אֶכְלִין בַּר מַעֲשֵׁבֵי פְּרָא.

אָמְרִית לְהוֹן, וּשְׂאָר זַמְנִין בְּמָה אֵתּוֹן
מִתְּפַרְנְסִין. אָמְרוּ לִי, אֲנִי אֵשְׁבַחן
בְּמַדְבְּרָא אַעֲיָא דְּמַצְמִיחִים בְּאַלוּד, וְאֲנִי אֶכְלִין
יְתֵהוֹן. כִּד נְהִירָא לָן שְׁמַעְתָּא, מִסְּגִיאוֹת חֲדוּוֹתָא,
מִשְׁתַּמְטֵי מִינָן, וּמִבְּשָׁלִין לְהוֹן וְאֶכְלִינָן. וְיוֹמָא

לשון הקודש

אָמְרוּ לִי: אֲנִי פְּרוּשֵׁי הָעוֹלָם, וּמִתְּעַסְקִים
בְּתוֹרָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְלַפְעָמִים אֵינְנו
אוֹכְלִים, רַק מַעֲשֵׁבֵי הַבֶּרֶךְ.

אָמְרִיתִי לָהֶם: וּשְׂאָר הַפְּעָמִים, בְּמָה
אַתֶּם מִתְּפַרְנְסִים? אָמְרוּ לִי: אֲנִי מַצְאֲנוּ
בְּמַדְבְּרָא עֵצִים שְׁמַצְמִיחִים בְּאַלוּד, וְאֲנִי
אוֹכְלִים אוֹתָם. בְּשִׂמְאִירָה לָנוּ הַשְּׁמוּעָה,
מִרַב שְׂמַחָה מִשְׁתַּמְטִים מִמֶּנּוּ.

הָעֲנִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר.
מִלְּמַד שֶׁלֹּא רָאָה עֲנִיּוֹת לְבַת יַעֲקֹב אֶלְא
עַל שֶׁלֹּא הִתְעַסְקוּ בְּמַצּוֹת הַתּוֹרָה.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, אֲנִי הֵיטִי בְּמִקְוֹמוֹת
הָעַרְבִיִּים, וְרֵאִיתִי גְבָרִים שֶׁהָיוּ
מִסְתַּתְרִים בֵּין הַהָרִים בְּמַעְרָה, וּבָאוּ
מִעַרְב שַׁבַּת לְעַרְב שַׁבַּת לְבְרִיתֵיהֶם.
אָמְרִיתִי לָהֶם: מָה זֶה מָה שְׂאַתֶּם עוֹשִׂים?

הַהוּא חָשִׁיב לָן דִּהוּא כִּי טוֹב. וּבְזַמְנָא דִּלָּא צְמַחֵי
אִינוּן אָעִיָּא, אָנּוּ אֹכְלִין עֵשְׂבִין דְּמִשְׁפַּתְנָא,
וּמִבְשָׁלִין לְהוּן וְאֹכְלִינּוּ.

אֲמַרִית לְהוּן, תְּהִי חֶלְקִי עִמְכוּן לְעֵלְמָא דְאֲתִי.
אֲשַׁרִיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לָכֶם לְעוֹלָם
הַבָּא. כְּעַן יִדְעֵנָא דִּלָּא תִהְוִין בְּכִסּוּפָא, כִּד יִיתִי
מִשָּׂא לְמַתְבַּע עוֹלָמָא דְאֹרִייתָא. אֲמַרִית לְהוּן,
כְּנִי, תִּיכּוּן, יוֹמָא דָּא מַה חִידוּשׁ אֶתְחַדֵּשׁ לְכוּן.

אֲמַרוּ לִי, הַאי פְּסוּקָא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר
וַיְהִי אֹר. וְתַאנִּי רַבִּי כְּרוֹסְפְּדַאי, גְּדוּל
הַתּוֹסַפֶּת מִהָאֹר. שְׁהִיָּה אֹר שְׁלָא הִיָּה כְּמוֹהוּ, זֶה
הוּא אֹר הַשֶּׁכֶל הַגְּדוּל, שְׁנַתְהוּהַ מֵאֹר זִיו הוּדוּ,
וְזֶהוּ הָעוֹמֵד מֵאַחֲרֵי הַפְּרָגוּד.

לשון הקודש

הַתּוֹרָה. אֲמַרְתִּי לָהֶם: כְּנִי, תִּיכּוּם, הַיּוֹם
הַזֶּה אֵיזָה חִידוּשׁ הַתְּחַדֵּשׁ לָכֶם?
אֲמַרוּ לִי הַפְּסוּק הַזֶּה: (בראשית א) וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. וְשָׁנָה רַבִּי
כְּרוֹסְפְּדַאי, גְּדוּל הַתּוֹסַפֶּת מִהָאֹר,
שְׁהִיָּה אֹר שְׁלָא הִיָּה כְּמוֹהוּ, זֶהוּ הוּא
אֹר הַשֶּׁכֶל הַגְּדוּל שְׁנַתְהוּהַ מֵאֹר זִיו
הוּדוּ, וְזֶהוּ הָעוֹמֵד מֵאַחֲרֵי הַפְּרָגוּד.

וּמִבְשָׁלִים אוֹתָם וְאוֹכְלִים, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם
נִחְשָׁב לָנוּ שֶׁהוּא כִּי טוֹב. וּבְזַמְן שְׁלָא
צוּמַחִים אוֹתָם הָעֵצִים, אָנּוּ אוֹכְלִים
עֵשְׂבִים שְׁאָנּוּ מוֹצֵאִים, וּמִבְשָׁלִים אוֹתָם
וְאוֹכְלִים.

אֲמַרְתִּי לָהֶם: יְהִי חֶלְקִי עִמְכֶם לְעוֹלָם
הַבָּא, אֲשַׁרִיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לָכֶם
לְעוֹלָם הַבָּא. כְּעַת יִדְעַתִּי שְׁלָא תְהִיוּ
כְּבוּשָׂה בְּשִׁיבָא מִשָּׂא לְתַבַּע אֶת עֵלְבוּן

דְּתַנִּינָן, מַאי דְכָתִיב, (תהלים קד ב) עוֹטָה אֹר
 בְּשִׁלְמָה, מְלַמֵּד שְׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שְׂאָר הַמְּלָאכִים, בְּאוֹתוֹ הָאֹר הָרֵאשׁוֹן, מֵאוֹתוֹ
 הָאֹר מִמָּשׁ. סְלֶקָא דַּעְתָּךְ כְּמוֹהוּ. אֵלָּא מַה הוּא
 דְּבַר מוֹבְדָל וּמוֹשְׁפָל, כְּךָ שְׂאָר הַמְּלָאכִים דְּבָרִים
 מוֹבְדָלִים וּמוֹשְׁפָלִים. אֲבָל אֵין הַשְּׁנָתָם כְּהַשְּׁנָתוֹ.
 דְּתַאנִּי ר' פְּרוּסְפָדָא, הַשְּׁנָת הַמְּלָאכִים הִיא הַשְּׁנָה
 גְּדוֹלָה, מַה שְּׂאִין כֵּן לְמַטָּה מֵהֶם.

הַשְּׁנָה שְׁנִיָּה הִיא, הַשְּׁנָת הַשְּׁמַיִם, שְׁמַשְׁיָגִים
 הַשְּׁנָה, מַה שְּׁלְמַטָּה מֵהֶם אֵין מַשְׁיָגִים
 כְּמוֹתָם. הַשְּׁנָה שְׁלִישִׁית, הִיא הַשְּׁנָת הַמְּדַרְגָּה
 הַתְּתוּנָה אֲשֶׁר מַעְפָּר יְסוּדָה, וְהִיא הַשְּׁנָת בְּנֵי
 אָדָם, מַה שְּׂאִין מַשְׁיָגִין שְׂאָר הַנְּבִרָאִים.

לשון הקודש

הַמְּלָאכִים הִיא הַשְּׁנָה גְּדוֹלָה, מַה שְּׂאִין
 כֵּן לְמַטָּה מֵהֶם.

הַשְּׁנָה שְׁנִיָּה הִיא הַשְּׁנָת הַשְּׁמַיִם,
 שְׁמַשְׁיָגִים הַשְּׁנָה, מַה שְּׁלְמַטָּה מֵהֶם אֵין
 מַשְׁיָגִים כְּמוֹתָם. הַשְּׁנָה שְׁלִישִׁית הִיא
 הַשְּׁנָת הַמְּדַרְגָּה הַתְּתוּנָה אֲשֶׁר מַעְפָּר
 יְסוּדָה, וְהִיא הַשְּׁנָת בְּנֵי אָדָם, מַה שְּׂאִין
 מַשְׁיָגִין שְׂאָר הַנְּבִרָאִים.

שְׁשִׁינָנו, מַה שְּׁכָתוּב (תהלים קד) עוֹטָה אֹר
 בְּשִׁלְמָה, מְלַמֵּד שְׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שְׂאָר הַמְּלָאכִים בְּאוֹתוֹ הָאֹר
 הָרֵאשׁוֹן, מֵאוֹתוֹ הָאֹר מִמָּשׁ, הַתְּעֵלָה עַל
 דַּעְתָּךְ כְּמוֹהוּ? אֵלָּא מַה הוּא דְּבַר מְבָדֵל
 וּמוֹשְׁפָל, כְּךָ שְׂאָר הַמְּלָאכִים דְּבָרִים
 מְבָדָלִים וּמוֹשְׁפָלִים, אֲבָל אֵין הַשְּׁנָתָם
 כְּהַשְּׁנָתוֹ, שְׁשִׁינָנו רַבִּי פְּרוּסְפָדָא, הַשְּׁנָת

וּבַנֶּגֶד שְׁלֹשׁ מַעְלוֹת הִלְלוּ, יֵשׁ בְּאָדָם שְׁלֹשׁ
 צוּרוֹת נְפִשׁוֹת. צוּרָה הָרֵאשׁוֹנָה הִיא
 הַנֶּפֶשׁ הַשְּׂכֵלִית. הַשְּׁנִיָּה, הִיא הַנֶּפֶשׁ הַמְּדַבֶּרֶת.
 הַשְּׁלִישִׁית, הִיא הַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית, הַמְּתַאֲוֶה תַּאוֹת,
 וְהִיא הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּמְעוֹל מֵעַל.

וְאִי תִיכֶּמָה הָכִי, הַנֶּפֶשׁ הָרֵאשׁוֹנָה הִיא נֶפֶשׁ
 הַבְּהֵמִית, כְּנֶגֶד הַמְּדַבֶּרֶת הַתְּחִתּוֹנָה
 שְׂאֵמְרָנוּ. נֶפֶשׁ הַמְּדַבֶּרֶת, כְּנֶגֶד הַשָּׁמַיִם, שֶׁהִיא
 מַעֲלָה יְתִירָה עַל הָרֵאשׁוֹנָה. נֶפֶשׁ הַשְּׂכֵלִית, כְּנֶגֶד
 מְדַרְגַּת הַמַּלְאָכִים, שֶׁהִיא הַמַּעֲלָה הָעֲלִיּוֹנָה עַל
 כָּל אֵלֶּה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַשָּׁמַיִם, וַיְהִי
 מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. ר' אֶלְעָזָר
 פְּתַח, (תהלים 10 ב) אֱלֹהִים אֵלֵי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָ, תָּא חַזֵּי,

לשון הקודש

שְׂאֵמְרָנוּ. נֶפֶשׁ הַמְּדַבֶּרֶת כְּנֶגֶד הַשָּׁמַיִם,
 שֶׁהִיא מַעֲלָה יְתִירָה עַל הָרֵאשׁוֹנָה. נֶפֶשׁ
 הַשְּׂכֵלִית כְּנֶגֶד מְדַרְגַּת הַמַּלְאָכִים, שֶׁהִיא
 הַמַּעֲלָה הָעֲלִיּוֹנָה עַל כָּל אֵלֶּה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַשָּׁמַיִם
 וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם (בראשית א). רַבִּי
 אֶלְעָזָר פְּתַח, (תהלים 10) אֱלֹהִים אֵלֵי אַתָּה
 אֲשַׁחֲרֶךָ. כֹּא וְרֵאָה שְׂאֵין מְקוֹם בְּעוֹלָם

וּבַנֶּגֶד שְׁלֹשׁ מַעְלוֹת הִלְלוּ יֵשׁ בְּאָדָם
 שְׁלֹשׁ צוּרוֹת נְפִשׁוֹת. צוּרָה הָרֵאשׁוֹנָה
 הִיא הַנֶּפֶשׁ הַשְּׂכֵלִית. הַשְּׁנִיָּה הִיא הַנֶּפֶשׁ
 הַמְּדַבֶּרֶת. הַשְּׁלִישִׁית הִיא הַנֶּפֶשׁ
 הַבְּהֵמִית הַמְּתַאֲוֶה תַּאוֹת, וְהִיא הַנֶּפֶשׁ
 אֲשֶׁר תִּמְעוֹל מֵעַל.

וְאִם תֹּאמַר כֶּה, הַנֶּפֶשׁ הָרֵאשׁוֹנָה הִיא
 נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית, כְּנֶגֶד הַמְּדַבֶּרֶת הַתְּחִתּוֹנָה

שָׁאִין מָקוּם בְּעוֹלָם פָּנָיו בְּלֹא מַיִם, מִפְּנֵי שֶׁהָאָרֶץ
תְּלוּיָה עַל הַמַּיִם. שֶׁנֶּאֱמַר, (שם כד ב) כִּי הוּא עַל יַמִּים
יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יִכּוּנְנֶה. וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ,
שֶׁהַמַּיִם הֵם מִתַּחַת לָאָרֶץ, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא כְּבִדָּה
מִכָּל הַיְסוּדוֹת עוֹמְדוֹת עַל הַמַּיִם. אֵלֶּא שֶׁהַמַּיִם עַל
הָאָרֶץ, וְלִמְעַלָּה לַשָּׁמַיִם.

אָמַר לִיה רַב חֲסָדָא וְהָא כְּתִיב הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל
לְרָקִיעַ. אָמַר לִיה, לָאו הֵא, אֵלֶּא
כְּתַרְגוּמוֹ, בְּמִצִּיעוֹת מַיָּא, שֶׁהָרָקִיעַ מְבַדִּיל בֵּינֵיהֶם.
כִּי הַמַּיִם אַחֲדִים הָיוּ, אֲבָל מִפְּנֵי שֶׁנִּכְנְסוּ הָרָקִיעַ
בְּאִמְצַע, נִחְשְׁבוּ כְּשֵׁנִים. וְהָרָקִיעַ כְּדוּר, וְכֹא בְּמִימֵי
אוֹקֵינּוֹס, כְּמַבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם, נִמְצְאוּ מַיִם מִמְּעַל,
וּמִיָּם מִתַּחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רָקִיעִים הֵם הַסּוּבָבִים, לְפַעֲמִים
מִמְּזַרְחָ לְמַעְרָב, וְלְפַעֲמִים מִמְּעַרְב לְמְזַרְחָ,

לשון הקודש

הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לְרָקִיעַ? אָמַר לוֹ, אִין זֶה
אֵלֶּא כְּתַרְגוּמוֹ, בְּאִמְצַע הַמַּיִם, שֶׁהָרָקִיעַ
מְבַדִּיל בֵּינֵיהֶם. כִּי הַמַּיִם אַחֲדִים הָיוּ,
אֲבָל מִפְּנֵי שֶׁנִּכְנְסוּ הָרָקִיעַ בְּאִמְצַע נִחְשְׁבוּ
כְּשֵׁנִים. וְהָרָקִיעַ כְּדוּר, וְכֹא בְּמִימֵי
אוֹקֵינּוֹס, כְּמַבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם. נִמְצְאוּ מַיִם
מִמְּעַל, וּמִיָּם מִתַּחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רָקִיעִים הֵם הַסּוּבָבִים,

פָּנָיו בְּלֹא מַיִם, מִפְּנֵי שֶׁהָאָרֶץ תְּלוּיָה עַל
הַמַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם כד) כִּי הוּא עַל יַמִּים
יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יִכּוּנְנֶה. וְכִי תַעֲלֶה עַל
דַּעְתְּךָ שֶׁהַמַּיִם הֵם מִתַּחַת לָאָרֶץ, וְהָאָרֶץ
שֶׁהִיא כְּבִדָּה מִכָּל הַיְסוּדוֹת עוֹמְדוֹת עַל
הַמַּיִם? אֵלֶּא שֶׁהַמַּיִם עַל הָאָרֶץ, וְלִמְעַלָּה
לַשָּׁמַיִם.

אָמַר לוֹ רַב חֲסָדָא, וְהָרִי כְּתוּב (בראשית א)

וּבָאִים בְּאֶמְצַע הַיָּם, וּמִבְּדִילִים בֵּינֵתִים. וְזֶהוּ וַיְבַדֵּל
בֵּין הַמַּיִם.

וּמִפְּנֵי מָה מִי הַיָּם מְלוּחִים. מִפְּנֵי חֲמִימוֹת
הַרְקִיעַ וְרִתִּיחָתוֹ. בֹּא וּרְאֵה, קְדִירָה
הַעוֹמֶדֶת עַל הָאוֹר, וְכֹל מֶה שְּׂמֹתֶעֱכֶבֶת עַל הָאוֹר,
יֹתֵר הַתְּבַשִּׁיל נְמֹלַח מְרֹב חֲמִימוֹת הָאֵשׁ. וְאָמַר
רַבִּי יְהוּדָה אֶלְמָלֵא הַרְקִיעַ הָיָה קָיָים בֵּין הַמַּיִם,
כֹּל הַמַּיִם הָיוּ נִקְפָּאִים בַּמֶּלַח, אֲלֵא הוּלֵךְ וְסוֹבֵב
וְאֵינוֹ מִתְקַיָּים בֵּין הַמַּיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בֹּא וּרְאֵה לָמָּה לֹא נֶאֱמַר כִּי
טוֹב בְּשֵׁנִי. מִפְּנֵי שְׁעָנִין זֶה חוֹזֵר עַל יְחוּדוֹ,
לְהוֹרוֹת כִּי אֵין שְׁנֵי לְנִגְדוֹ, וְאֵין טוֹב בְּשֵׁנִי, עַל כֵּן
נֶאֱמַר בַּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן יוֹם אֶחָד.

לשון הקודש

הַמַּיִם, כֹּל הַמַּיִם הָיוּ נִקְפָּאִים בַּמֶּלַח,
אֲלֵא הוּלֵךְ וְסוֹבֵב וְאֵינוֹ וְאֵינוֹ מִתְקַיָּים בֵּין
הַמַּיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה לָמָּה לֹא
נֶאֱמַר כִּי טוֹב בְּשֵׁנִי? מִפְּנֵי שְׁעָנִין זֶה חוֹזֵר
עַל יְחוּדוֹ, לְהוֹרוֹת כִּי אֵין שְׁנֵי לְנִגְדוֹ, וְאֵין
טוֹב בְּשֵׁנִי, עַל כֵּן נֶאֱמַר בַּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן
יוֹם אֶחָד.

לִפְעָמִים מִמְּזוּרָח לְמַעֲרָב, וְלִפְעָמִים
מִמַּעֲרָב לְמְזוּרָח, וּבָאִים בְּאֶמְצַע הַיָּם
וּמִבְּדִילִים בֵּינֵתִים. וְזֶהוּ וַיְבַדֵּל בֵּין הַמַּיִם.

וּמִפְּנֵי מָה מִי הַיָּם מְלוּחִים? מִפְּנֵי
חֲמִימוֹת הַרְקִיעַ וְרִתִּיחָתוֹ. בֹּא וּרְאֵה,
קְדִירָה הַעוֹמֶדֶת עַל הָאוֹר, וְכֹל מֶה
שְּׂמֹתֶעֱכֶבֶת עַל הָאוֹר, יֹתֵר הַתְּבַשִּׁיל
נְמֹלַח מְרֹב חֲמִימוֹת הָאֵשׁ. וְאָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, אֶלְמָלֵא הַרְקִיעַ הָיָה קָיָים בֵּין

דַּתָּנִי רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה לֹא נֶאֱמַר רֵאשׁוֹן בְּמָקוֹם
אַחֵד. לְהוֹרוֹת, דְּאֵלּוּ נֶאֱמַר רֵאשׁוֹן, עַל כָּל
פָּנִים הָיָה רָאוּי לְהֵיוֹת שְׁנֵי. כִּי רֵאשׁוֹן מִחֲרַת לְשֵׁנִי.
אַבָּל אַחֵד, אֵינּוּ מִחֲרַת לְשֵׁנִי.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, וַהֲרִי נֶאֱמַר (ישעיה מא ד) אֲנִי ה'
רֵאשׁוֹן. אָמַר לִיה, מִלְּתִיהָ מְסִייעַ לְקַמֵּיתָא,
מִדְּכַתִּיב וְאֵת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא, אַף עַל פִּי
שֵׁישׁ (דף יג ע"א) אַחֲרוֹנִים לְרֵאשׁוֹן, אֲנִי הוּא. וְכִי
אַחֲרוֹנִים יֵשׁ לְרֵאשׁוֹן. אֵין. שְׁמוֹ הַמְּיוֹחָד. שֶׁהוּא
רֵאשׁ וּמְיוֹחָד. אַחֲרִים הֵם: אֶלְיָ דְלִ"ת נוּ"ן יו"ד,
אֱלֹהִים, שַׁד"י, אֵל, עֲבָאוֹ"ת. וְהֵם מִתְּפָנִים
בְּיַחְדוֹ, וְהוּא הוּא יִתְבָּרַךְ מִמָּשׁ, דְּכַתִּיב וְאֵת
אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא.

ר' יוסי בר הלפתא, ור' יהודה בן פזי, ור' יצחק,
הוּוּ אַבְלִי בְּסַעֲוֹדָתָא בְּחִילוּלָא דְרַבִּי אֶלְעָזָר

לשון הקודש

הוא (שם). אף על פי שיש אחרונים
לראשון, אני הוא. וכי יש אחרונים
לראשון? בן. שמו המיוחד, שהוא ראש
ומיוחד. אחרים הם: אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד,
אלהים, שד"י, אל, עבאו"ת, והם
מתפנים ביחודו, והוא הוא יתברך ממש,
דכתיב ואת אחרונים אני הוא.

רבי יוסי בר הלפתא ורבי יהודה בן פזי

ששנה רבי יצחק, למה לא נאמר
ראשון במקום אחד? להורות, דאלו
נאמר ראשון, על כל פנים הנה ראוי
להיות שני, כי ראשון מחרת לשני, אבל
אחד אינו מחרת לשני.

רבי יהודה אומר, והרי נאמר (ישעיה מא)
אני ה' ראשון. אמר לו: דברו מסיע
לראשון, מהפתוב ואת אחרונים אני

בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. ר' חֵיָא רַבָּה, הָוּה יְנוּקָא, וְהָוּה יְתִיב
תַּמָּן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, לָמָּה לֹא נֶאֱמַר
כִּי טוֹב בְּשֵׁנִי. אָמַר לִיה מִפְּנֵי שְׁלֵא נִגְמְרָה
מְלֵאכְתַּת הַמַּיִם בְּשֵׁנִי, וּכְשֶׁנִּגְמְרָה בְּשְׁלִישֵׁי, אָמַר כִּי
טוֹב תִּירֵי זְמִינִי.

אָמְרוּ, נִשְׁאַל לְהֵאֵי יְנוּקָא, דְּמִשְׁתַּרְבּ בֵּית
הַמְּקֻדָּשׁ נִמְצְאָת הַנְּבוּאָה בְּפִי הַתִּינּוּקוֹת,
אוּלַּי נִמְצְא דָּבָר בְּפִיו. אָמַר לִיה חֵיָא בְּרִי, אֵימָא
לָן, לָמָּה לֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בְּשֵׁנִי. אָמַר לָהֶם, מִפְּנֵי
שְׂאִין טוֹב אֵלָא בְּאַחַד. אַתָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן וּנְשָׁקוּתָה,
קָרִי עֲלֵיה (ירמיה א ט) הִנֵּה נִתְתִּי דְּבָרִי בְּפִידָךְ.

אָמְרוּ שְׁעֵתָא קֵיִמָּא לִיה, נִשְׁאַל בֵּיתָה, אָמְרוּ לִיה,
מַאי (שופטים ה לא) וְאַהֲבִיו בְּצֵאתַת הַשֶּׁמֶשׁ
בְּגִבּוֹרְתוֹ. מַה שְּׁבַח הוּא זֶה לְצַדִּיקִים. אָמַר לָהֶו,

לשון הקודש

בְּפִי הַתִּינּוּקוֹת, אוּלַּי נִמְצְא דָּבָר בְּפִיו.
אָמַר לוֹ: חֵיָא בְּנִי, אָמַר לָנוּ לָמָּה לֹא
נֶאֱמַר כִּי טוֹב בְּשֵׁנִי? אָמַר לָהֶם: מִפְּנֵי
שְׂאִין טוֹב אֵלָא בְּאַחַד. בָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן
וּנְשָׁקוּ. קָרָא עָלָיו (ירמיה א) הִנֵּה נִתְתִּי דְּבָרִי
בְּפִידָךְ.

אָמְרוּ: הַשְּׁעָה עוֹמְדַת לוֹ, נִשְׁאַל אוֹתוֹ.
אָמְרוּ לוֹ: מַה זֶה (שופטים ה) וְאַהֲבִיו בְּצֵאתַת
הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבּוֹרְתוֹ, מַה שְּׁבַח הוּא זֶה

וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ אוֹכְלִים בְּסַעֲוַדַת הַהִלּוּלָה
שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי חֵיָא
רַבָּה הָיָה תִינּוּק, וְהָיָה יוֹשֵׁב שָׁם. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי שְׁמַעוֹן: לָמָּה לֹא נֶאֱמַר כִּי
טוֹב בְּשֵׁנִי? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שְׁלֵא נִגְמְרָה
מְלֵאכְתַּת הַמַּיִם בְּשֵׁנִי, וּכְשֶׁנִּגְמְרָה
בְּשְׁלִישֵׁי, אָמַר כִּי טוֹב פְּעַמִּים.

אָמְרוּ: נִשְׁאַל אֶת הַתִּינּוּק הַזֶּה,
שְׁמִשְׁתַּרְבּ בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ נִמְצְאָת הַנְּבוּאָה

מֵה הַשָּׁמֶשׁ כְּשִׁינֵצֵא בְּגִבּוֹרָתוֹ, אֵיךְ דְּבַרְחֵי בֵּיתָה,
וְאֵיךְ דְּלֹא בְּרַחֵי בֵּיתָה. כִּי הַצְּדִיקִים, צְדִיקִים
כְּמוֹתָם, יְשִׁישׁוּ, וְהַרְשָׁעִים לֹא יְשִׁישׁוּ. מֵה הַשָּׁמֶשׁ
אֵיךְ לְמֵאן דְּעָבִיד רְפוּאָה, וְאֵיךְ לְמֵאן דְּלֹא עָבִיד.
כִּי הַצְּדִיקִים, יְהִיוּ רְפוּאָה לְטוֹבִים. וּמִכָּה לְרָשָׁעִים.

אָמְרוּ לֵיהּ, חֲיֵיא בְּרִי, לָמָּה לֹא נִזְכַּר שֵׁם
הַמְּיוֹחָד בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, אָמַר לוֹן, אֵיךְ
נָאָה לְמַלְךְ הַכְּבוֹד לְהִזְכִּיר שְׁמוֹ עַל הַמֵּתִים, וְעַל
דְּבַר הַנֶּאֱבָד. כִּי שְׂלֵא יֹאמְרוּ, כְּשֵׁם שְׂכַל הַבְּרִיּוֹת
שְׂבָרָאָם הֵם כְּלִים וְנֶאֱבָדִים, כִּי שְׁמוֹ חַס וְשְׁלוֹם.
וְלֹא הִזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְּיוֹחָד, עַד שְׂנַבְרָאוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת
שְׂהֵם כְּלִים וְנֶאֱבָדִים. וְלֹא חֵר בֶּן, הִזְכִּיר שְׁמוֹ עַל
דְּבַר שְׂהוּא קַיִם לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, שְׂנֶאֱמַר
בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. וּמִשְׁאָר כָּל

לשון הקודש

אֵיךְ נָאָה לְמַלְךְ הַכְּבוֹד לְהִזְכִּיר שְׁמוֹ עַל
הַמֵּתִים, וְעַל דְּבַר הַנֶּאֱבָד, כִּי שְׂלֵא
יֹאמְרוּ, כְּשֵׁם שְׂכַל הַבְּרִיּוֹת שְׂבָרָאָם הֵם
כְּלִים וְנֶאֱבָדִים, כִּי שְׁמוֹ, חַס וְחֵלִילָה.
וְלֹא הִזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְּיוֹחָד עַד שְׂנַבְרָאוּ כָּל
הַבְּרִיּוֹת שְׂהֵם כְּלִים וְנֶאֱבָדִים, וְלֹא חֵר בֶּן
הִזְכִּיר שְׁמוֹ עַל דְּבַר שְׂהוּא קַיִם לְעוֹלָם
וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, שְׂנֶאֱמַר (בראשית ב) בְּיוֹם
עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. וּמִשְׁאָר כָּל

לְצְדִיקִים? אָמַר לָהֶם: מֵה הַשָּׁמֶשׁ
כְּשִׁינֵצֵא בְּגִבּוֹרָתוֹ, יֵשׁ שְׂשִׁמְחִים כּוּ וְיֵשׁ
שְׂלֵא שְׂמְחִים כּוּ, כִּי הַצְּדִיקִים – כְּמוֹתָם
יְשִׁישׁוּ, וְהַרְשָׁעִים לֹא יְשִׁישׁוּ. מֵה הַשָּׁמֶשׁ
יֵשׁ לְמֵי שְׂעוּשָׁה רְפוּאָה, וְיֵשׁ לְמֵי שְׂאִינוּ
עוּשָׁה – כִּי הַצְּדִיקִים יְהִיוּ רְפוּאָה
לְטוֹבִים, וּמִכָּה לְרָשָׁעִים.

אָמְרוּ לוֹ: חֲיֵיא בְּנִי, לָמָּה לֹא נִזְכַּר שֵׁם
הַמְּיוֹחָד בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית? אָמַר לָהֶם:

הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָּרָא לֹא הִזְכִּיר בְּכֹאן, אֶלָּא דָּבָר הַקָּיִים,
וְלֹא נֶאֱמַר בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים, אֶרֶץ וְשָׁמַיִם
אָדָם וְחַיּוֹת וּבְהֵמֹת וְעוֹפּוֹת, שֶׁהֵם דְּבָרִים כָּלִים,
אֶלָּא דָּבָר הָעוֹמֵד לְעוֹלָם, וְהֵם אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.

אָמְרוּ לִיָּהּ, מֵאֵי דְבַתִּיב, (בראשית א ז) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים
אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם וּגּו'. מֵה
צוּרָה הָיָה לוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת רָקִיעַ
לְהַבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם. אָמַר לְהוּ, כְּבָר כְּתִיב (משלי טז
ד) כֹּל פֶּעַל ה' לִמְעַנְהוּ. לֹא בָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
דָּבָר שְׂלֵא לְצוּרָה. וּבָרָא הָרָקִיעַ, וּכְשֶׁהוּא חוּזֵר
אֵינּוּ חוּזֵר אֶלָּא לְעֵתִים יְדוּעִים. וְסִילּוֹן אֶחָד שֶׁל
מַיִם יוֹצֵא מִתְּהוֹמוֹת, וְסִילּוֹן שֶׁל מַיִם יוֹצֵא מִגִּיהֵנָם,
וַיּוֹרֵד בְּצִינּוֹר סִילּוֹן הַתְּהוֹם. הֲדָא הוּא
דְּבַתִּיב, (תהלים מב ח) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל
צִנּוֹרֶיהָ. וְהָרָקִיעַ נִכְנָם בְּאִמְצַע מִשְׁנֵיהֶם. וְאֶלְמָלָא

לשון הקודש

לְהַבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם? אָמַר לָהֶם: כְּבָר
כְּתוּב (משלי טז, ד) כֹּל פֶּעַל ה' לִמְעַנְהוּ. לֹא
בָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דָּבָר שְׂלֵא לְצוּרָה.
וּבָרָא הָרָקִיעַ, וּכְשֶׁהוּא חוּזֵר, אֵינּוּ חוּזֵר
אֶלָּא לְעֵתִים יְדוּעִים. וְסִילּוֹן אֶחָד שֶׁל מַיִם
יוֹצֵא מִתְּהוֹמוֹת, וְסִילּוֹן שֶׁל מַיִם יוֹצֵא
מִגִּיהֵנָם, וַיּוֹרֵד בְּצִנּוֹר סִילּוֹן הַתְּהוֹם. זֶהוּ
שְׂכַתְנוֹב (תהלים מב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא

הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָּרָא, לֹא הִזְכִּיר בְּכֹאן אֶלָּא
דָּבָר הַקָּיִים. וְלֹא נֶאֱמַר בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה'
אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם אָדָם וְחַיּוֹת וּבְהֵמֹת
וְעוֹפּוֹת, שֶׁהֵם דְּבָרִים כָּלִים, אֶלָּא דָּבָר
הָעוֹמֵד לְעוֹלָם, וְהֵם אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.

אָמְרוּ לוֹ: מֵה שְׂכַתְנוֹב (שם א) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים
אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם וּגּו', מֵה צוּרָה
הָיָה לוֹ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת רָקִיעַ